

I - Infantesa innocent

Municipium Emporiae any 26 aC

Jo, en Paroskeuàs, tan sols era un nen de procedència hel·lènica. El meu destí estava escrit. Pels capricis dels déus, havia nascut per ser tota la meva existència un esclau. No d'una manera física però sí emocional. D'això els romans s'aprofitaven. Sabien com ningú, amb les seves paraules i, molt més sovint amb la seva força i traïdoria, doblegar els dèbils.

Una cosa els envejava. Eren molt disciplinats en l'art de la guerra. Els seus generals, gran estratègs, visionaven a la perfecció tant l'atac com la defensa. Els soldats, tant en nombre com en organització feien por al més esbojarrat que s'atrevis a plantar-los cara.

Tornant a la meva persona, de ben menut la mare ja havia tingut cura de la meva educació. Llegíem els clàssics grecs en la llengua original, és clar. Tot i que jo, els meus pares i els pares dels meus pares havíem nascut a Hispània, mai vam voler renunciar als nostres orígens. Amb tot, el *Municipium Emporiae* conservava el seu passat grec.

També va tenir cura de mi un gran mestre. En Hippòlitos. Un vell ancià savi com ningú. Just en les seves paraules i estrictes amb els seus alumnes.

De totes maneres, he de dir que de seguida va notar en mi que era una vailet fora del corrent. Podria dir sense ser molt pretensió, que era un dels seus alumnes més avantatjats. És més, el millor. Una de les meves armes era i segueix sent la retentiva. Podia memoritzar sense gaire esforç qualsevol pergami que pogués caure a les meves mans.

–Paroskeuàs –va dir-me el meu mentor–, segueix així i arribaràs molt lluny.

En un principi no vaig reaccionar. Vaig quedar-me uns quants segons pensatiu abans de contestar.

–Però mestre, si tan sols sóc un pobre marrec que en prou feines tinc per menjar.

–Les grans persones són aquelles que tenen una gran riquesa interior.

–Però jo... –vaig titubejar.

–Fes-me cas. Amb el temps podràs comprendre les meves paraules. Ara no hi pensis més.

El mestre sempre tenia raó. Vaig marxar cap a casa. El somni em va vèncer ben arribada ja la nit.

Cada matí anava a la seva humil però confortable llar. Constava de dues habitacions, semblant a les *tabernae*¹ romanes. Una, la que es trobava tot just entrar per la porta, la feia servir de menjador i alhora era el lloc

¹ Les *tabernae* romanes eren petites cambres que envoltaven l'entrada a la casa. Podien ser llogades per la família a romans de classes inferiors.

destinat al nostre estudi. L'altra, més petita, de biblioteca i també era allà on dormia. Moltes nits, cansat d'engrandir la seva coneixença i pels anys, no arribava al llit i quedava adormit en un tamboret fet d'un tronc d'arbre, recolzat sobre la taula. La sala en si, tenia una curiosa decoració. Les parets folrades de centenars de pergamins i pissarres de guix. Envejava no poder haver vist aquelles immenses biblioteques gregues, que tant havia sentit anomenar. Però aquella petita sala era tot un univers per a mi. Un món de saviesa.

La més gran era la biblioteca d'Alexandria. La ciutat rep el nom del seu fundador, Alexandre Magne. Construïda ara fa gairebé tres-cents anys, dita biblioteca comptava amb milers de volums d'obres gregues i traduccions al grec d'altres llengües de la Mediterrània, de l'Orient Mitjà i de l'Índia. Literatura, matemàtiques, astronomia, història, física, medicina, filosofia i geografia.

Ara farà uns vint anys, les tropes de Juli Cèsar van incendiar la flota d'Alexandria. El foc es va propagar pel moll, fins arribar a la biblioteca, que va resultar destruïda parcialment. Altre cop els romans. Per tots els déus!

L'ancià tenia cura de dos vailets més. En Nikòlaos i l'Eutéropê. El noi, un marrec mig any més petit que jo, era un pèl més alt i prim. Això, sumat a la seva extrema pal·lidesa de pell, li donava un aire malaltís. Val a dir que aquest pobres atributs físics no li impedièn de gaudir d'una força física bastant superior a la meua. Quant al seu cap, era gairebé tan despert com el meu.

Eutéropê. Què dir d'ella. Lletja a més no poder, es passava la major part del temps rient. Al fer-ho, deixava veure unes dents tan tortes com la muralla d'*Emporiae*. La que dividia el sector grec del romà.

El temps que teníem lliure, jugàvem pels voltants de la vella casa d'Hippòlitos. Aquest semblava treure's uns quants anys de sobre, joiós de veure'ns tan plens de vida. Això sí, sempre amb algun pergami a la mà. De vegades pensava que el cap li acabaria explotant. Com podia omplir-lo tant?

Després, cadascú tornava amb les seves famílies. El pobre mestre, tornava a la seva solitud i tristesa. Els anys li tornaven a caure a sobre com una gran pedra.

D'aquesta manera van transcórrer els meus primers anys de vida. Felïços. O això és el que jo creia. La meva infantesa innocent. Ara me n'adono que només vaig veure passar els anys de manera despreocupada, aliè, entre d'altres coses, a la soledat que tenia la mare.

Les meves llargues estances amb Hippòlitos i sobretot la pèrdua un any enrere del pare, feien engrandir les ferides al cor i a l'esquena de la meva mare. Tot i ser una dona jove, aquestes eren prou poderoses per anar-la debilitant cada dia una mica més. D'alguna manera, estava morint prematurament.

Així doncs, com dic, van transcórrer els primers anys de la meva vida. Vaig trigar uns anys en adonar-me que si hagués estat més conscient hauria fet les coses millor. Però què dic, tan sols era un nen! Tenia tot el dret de viure la vida tal com ho vaig fer. A més, ja no es pot tornar enrere. Ni tan sols les divinitats poden fer-ho. Viuen eternament, però no els està permès de tenir una segona oportunitat. El passat, passat està.

Un matí la mare ja no es va aixecar del llit. La malaltia causada per les invisibles sagetes d'Apol·lo

divinitat de les arts i la seva germana bessona Àrtemis, deessa de la caça, eren massa fortes.

Amb un rostre més cansat i uns ulls enfonsats, em va parlar tot agafant-me les mans.

–Fill meu, guia’t sempre per la raó del cor.

Escoltava per segona vegada, després de les del meu mestre, unes paraules que no entenia. Què em volia dir el meu mentor i ara la mare?

De cop i volta la pressió de les seves mans va desaparèixer. La seva existència es difuminava.

–Mare, si us plau, obra els ulls! No em deixis! Mare!...

Aquell dia, gris i plujós, empenia el llarg camí cap a l’Olimp. Vaig pregar entre plors perquè aquest viatge arribés a bon port. Per fi es reuniria amb el pare.

Tornava a tastar la crueltat pura i dura de la vida. Una ferida emocional que va esguerrar el meu cor. Una pena arrossegada ja per sempre. Acabava de perdre la meva infantesa innocent. Les circumstàncies em forjaven com a adult. Deixava de ser un nen.

Quan tens una cosa no li dones importància. Al deixar-la de tenir, prens consciència del buit que deixa al teu cor. Però aleshores ja és massa tard.

Mai no estem prou preparats per a tot allò que no volem però que al final acaba arribant.

He de dir que gràcies al suport dels meus companys d’estudi Nikòlaos i Eutérpê, vaig poder-me refer una mica. Després de llurs mostres d’afecte, van deixar de ser companys. *Amistat.*

.....

II - Convivència a tres bandes

En un principi, tant grecs com romans i hispans, vàrem viure en pau. Una convivència a tres bandes. Però al cap del temps la naturalesa dominant dels itàlics, va fer que ens veiéssim sotmesos. L'ànsia devoradora dels nouvinguts era molt forta.

Amb els nadius hispans ens relacionàvem poc. Tan sols per fer pures transaccions comercials. Recordeu que ja fa anys, nosaltres els grecs vam venir a aquestes terres amb aquest mateix fi.

Maleïts romans. Es mostren orgullosos de pregonar que són civilitzats. Assassinant criatures, homes, dones i vells sense cap mena de distinció. Matant en nom de la pau. No són més que uns gossos bastards. Ja n'estàvem més que farts d'aquests romans. Una convivència pacífica?

Encara puc recordar una de les moltes incursions que els nostres estimats nouvinguts van fer a prop de la vila.

Tot semblava indicar que seria un dia qualsevol. Els marits tornaven del camp de conrear o pasturar els animals. Les mullers preparaven el dinar a les cases. De cop i volta van arribar aquells diables sobre llurs cavalls. En un tres i no res tot era destrucció.

Els homes, tant joves com vells, van ser massacrats. Les dones i els nens els van dur fins a Tàrraco, Baètulo o potser Bàrcino, per tal de ser venuts com esclaus. Les

jovenetes més boniques i de corbes exòtiques van anar passant de mà en mà, o millor dit de jaç en jaç, entre els soldats i centurions del campament. Una altra vegada la força s'imposava al criteri o a la raó. El fort es menjava al dèbil.

Però per què tot ha de ser tan complicat? No podem tenir una convivència pacífica sense esperar que passi alguna cosa dolenta i terrible? Per què és tan difícil coexistir entre gent de diferents cultures?

La mateixa naturalesa humana fa que això no sigui pas possible. Som criatures dotades d'un instint egoista. La destrucció de tot corre com sang per les nostres venes.

No podem dir que som civilitzats, que tenim cultures excepcionals, que som homes savis.

Les nostres desgraciades accions ens acaben passant factura.

També cal dir que les diferents tribus hispanes no van necessitar un enemic exterior comú com ara el romans. Moltes vegades s'enfrontaven entre elles. Diferents eren el motius per dur a terme llurs enfrontaments. Problemes de límits entre territoris de diferents grups, saqueig per aconseguir un botí, o fins i tot pel simple gust del combat. Formava part de la seva cultura.

Recordo que per aquell temps jugava amb un vailet hispà. Teodosi. Era un indigent que provenia d'Índica. Un llogaret proper a la meua llar. Un dia vam tenir una conversa molt profunda malgrat l'edat que teníem.

–Paroskeuàs –va dir-me el meu amic–, no comprenc com els majors fan les coses tan difícils.

–Què intentes dir-me? –tot i que sabia de què em parlava, ho volia sentir.

–No sé per què les coses han d’anar d’aquesta manera. No puc entendre les lluites constants que tenen els romans envers els nostres pobles.

–Tens raó Teodosi. Ho he pensat moltes vegades. No puc assimilar que tant hispans com grecs estiguem sotmesos al poder dels romans. Tot això és molt injust.

–Hauríem de fer –va dir-me tot d’una– quelcom per acabar amb tot això.

–Ho sé. Però només som dos nens. Crec que els grans tenen altres coses al cap. Pensen només en els diners i el poder.

–Penso que algun dia tot això acabarà.

Acabades de pronunciar aquestes paraules, cadascú va marxar a casa seva. Al nostre respectiu món.

Teodosi vivia en una petita caseta a les afores i al nord d’Índica. Els habitatges, en la seva part més allunyada, estaven a tocar a la muralla. Advertien, d’aquesta manera, els seus possibles enemics amb dites muralles de pedra. Com més altes eren aquestes, més aparença de grandesa i poder. Aquesta caseta estava tancada en forma ovalada i custodiada per una torre de defensa. Al mig de totes les cases quedava un espai que el feien servir com a pati interior.

La casa tenia en la seva part més baixa una paret de càrrega. Just a sobre, una paret de tova. L’entrada era oberta i just a dalt la rematava una llinda de fusta. El sòl era un paviment de terra batuda.

Tenia un petit teler que es trobava a prop de la porta per aprofitar al màxim la llum solar. La casa era petita. Estava a la penombra. Per això, quan feia bon temps, la majoria de les activitats diàries es feien a fora. Tenia un manteniment constant. Com a mínim s’havia de reparar dues vegades a l’any.

A diferència dels romans, que ho van introduir més tard, el sostre no era de teules. Col·locaven una capa de canyes sobre l'embigat de fusta i ho cobrien tot amb fang barrejat amb palla. Una vegada s'assecava era molt resistent. Tenien un petit rebost situat a l'interior de la casa, lluny de la porta per resguardar millor els aliments. També a la part més interior es trobava un dormitori, on dormien el meu amic i la seva mare. Durant l'hivern, mantenien viva una petita llar de foc.

Una de les seves bases d'alimentació i comerç eren els cereals. Per emmagatzemar el gra feien sitges. Excavaven forats a terra, recobrien les parets interiors amb argila per impermeabilitzar-les i, quan eren plens, segellaven l'obertura amb pedra i fang. El gra s'hi conservava durant molt de temps sense germinar.

I tornant a pensar en el que havia passat crec que si tothom pensés com els nens, tal vegada no existirien les guerres. Potser per aquella època jo era massa ingenu. Tal vegada la meua joventut em feia veure les coses de diferent manera. *Innocència.*

.....